

Metodické poznámky

1. Věková struktura cizinců

Průměrný věk obyvatel: vážený průměr let, který prožili příslušníci dané populace.

2. Narození cizinci

Míry plodnosti podle věku matky: Počet živě narozených dětí ženám v daném věku na 1 000 žen téhož věku.

Úhrnná plodnost: udává počet dětí, které by se narodily jedné ženě během reprodukčního období, kdyby se hodnoty měř plodnosti neměnily zhruba 35 let.

Průměrný věk matky při narození dítěte (prvního dítěte): Průměrný věk žen při porodu jejího dítěte (prvního dítěte). Obvykle se počítá pro jeden kalendářní rok. K výpočtu se užívají specifické míry plodnosti ve věkovém rozmezí 15–49 let.

Živě narozené dítě: Definice živě narozeného dítěte je stanovena vyhláškou Ministerstva zdravotnictví ČR č.11/1988 Sb. Za **živě narozené** dítě se podle této definice považuje plod, který projevil některou ze známek života (dech, akce srdeční, pulzace pupečnicku, aktivní pohyb svalstva) a má porodní hmotnost 500 gramů a vyšší nebo nižší než 500 gramů, přežije-li 24 hodin po porodu. Za **mrtvě narozené dítě** se považuje plod, který neprojevuje ani jednu známku života a má porodní hmotnost 1 000 gramů a vyšší.

3. Sňatky cizinců

Míry sňatečnosti podle věku: Počet sňatků připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu v příslušném věkovém rozmezí. Míra sňatečnosti ženichů se vymezuje k 1 000 mužům středního stavu, míra sňatečnosti nevěst, analogicky, k 1 000 ženám středního stavu.

Průměrný věk při vstupu do manželství: : Průměrný věk žen/mužů při uzavření sňatku. Obvykle se počítá pro jeden kalendářní rok. K výpočtu se užívají míry sňatečnosti podle věku.

4. Rozvody cizinců

Míry rozvodovosti podle věku: Počet rozvodů připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu v příslušném věkovém rozmezí. Míra rozvodovosti mužů se vymezuje k 1 000 mužům středního stavu, míra rozvodovosti žen, analogicky, k 1 000 ženám středního stavu.

Průměrný věk při rozvodu: Průměrný věk žen/mužů při rozpadu manželství rozvodem. Obvykle se počítá pro jeden kalendářní rok. K výpočtu se užívají míry rozvodovosti podle věku.

Délka trvání manželství: Délka manželství od datumu sňatku se udává v dokončených letech.

5. Zemřelí cizinci

Dětská úmrtnost: počet zemřelých dětí ve věku 0–4 let k počtu živě narozených dětí (‰)

6. a 7. Stěhování cizinců

V oblasti migrace došlo k velmi významné změně metodiky, resp. změně definice stěhující se osoby. Do roku 2000 byla za stěhující se považována osoba, která změnila adresu **trvalého** pobytu. Definice stěhující se osoby byla stejná pro občany ČR i cizince a rovněž způsob sběru dat byl pro oba typy osob stejný prostřednictvím hlášení o pobytu. S ohledem na Doporučení OSN ke statistice zahraniční migrace z roku 1998 byla v roce 2000 definice stěhující se osoby v případě cizinců změněna. Za stěhující se osoby jsou považovány dále uvedené kategorie osob, jež mění svůj **obvyklý** nebo trvalý pobyt (**změna metodiky se prvně projevila v údajích za rok 2001**):

PŘISTĚHOVALÍ CIZINCI	VYSTĚHOVALÍ CIZINCI
<i>Do roku 2000 (včetně) zahrnováni:</i>	
- cizinci s povolením k trvalému pobytu (mezi přistěhovalé jsou zařazeni v okamžiku získání trvalého pobytu v ČR)	- cizinci s povolením k trvalému pobytu
PŘISTĚHOVALÍ CIZINCI	VYSTĚHOVALÍ CIZINCI
<i>Od roku 2001 zahrnováni:</i>	

- cizinci s povolením k trvalému pobytu (mezi přistěhovalé jsou zařazeni v případě, pokud trvalý pobyt získali nejdéle do 1 roku pobytu v ČR)	- cizinci s povolením k trvalému pobytu
- azylanti (cizinci, kteří v ČR získali azyl)	- cizinci s aktuálně platným azylem
- cizinci s pobytem na víza nad 90 dní, pokud se nevystěhovali ve stejném kalendářním roce, jako byl rok jejich přistěhování	- cizinci s pobytem na víza nad 90 dní
<i>Od roku 2004, kdy vstupem ČR do EU došlo k rozšíření kategorií pobytu, jsou mezi stěhující se osoby řazeni také:</i>	
- cizinci, občané EU a jejich rodinní příslušníci s povolením k přechodnému pobytu (jedná se o nárokové povolení, resp. potvrzení o pobytu).	- cizinci s přechodným pobytem
	- cizinci s dlouhodobým pobytem (povolení navazující na víza nad 90 dní, která se vydávají maximálně na dobu 1 roku)

Zahraniční migrace občanů ČR:

Stěhování občanů ČR je vázáno na změnu trvalého pobytu. Zajištění informace o vystěhování občana ČR je pak závislé na skutečnosti, zda občan svůj úmysl ukončit (u přistěhování obnovit) trvalý pobyt v ČR ohlašově pobytu oznámí. Pokud se občan rozhodl ukončit trvalý pobyt na území ČR, má povinnost sdělit tuto skutečnost písemně místně příslušné ohlašově pobytu - tuto povinnost ukládá zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Další povinnost související s rozhodnutím ukončit trvalý pobyt v ČR stanovuje zák. č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, a to povinnost odevzdat občanský průkaz místně příslušné ohlašově pobytu do 15 dnů po ukončení trvalého pobytu. Ani jeden z těchto zákonů neukládá žádné sankce za porušení této povinnosti, kromě obecných ustanovení o přestupcích.

V ČR není dále u občanů ČR legislativně umožněno sledovat obvyklý pobyt, např. dlouhodobý pobyt občanů ČR v zahraničí. Žádný zákon nevymezuje rozdíl mezi krátkodobým a dlouhodobým pobytem občana ČR v zahraničí, žádný zákon rovněž nestanovuje ohlašovací povinnost, pouze se doporučuje odevzdat občanský průkaz do úschovy.

Zahraniční migrace cizinců:

V zásadě nejsou problematické údaje o cizincích přistěhovalých, komplikace se naopak objevují u počtu osob emigrujících. Dle současné legislativy cizinec nemá za povinnost nahlásit ukončení svého pobytu v ČR, musí pouze odcestovat před ukončením platnosti povolení k pobytu. Lze tedy pouze mluvit o administrativním ukončování povolení k pobytu (vyjma osob, které nahlásí ukončení svého pobytu na některém z příslušných oddělení Cizinecké policie, či osob, které své povolení k pobytu v ČR ukončí nabytím státního občanství ČR, příp. vyjma cizinců zemřelých). Komplikace se zjišťováním počtu emigrujících jsou širším problémem, který se týká i dalších států EU.

Do kvality migračních statistik zasáhl rovněž vstup ČR do EU.

Od této chvíle platil v ČR dvojí pobytový režim - jednak pro občany EU (dále Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska) a jejich rodinné příslušníky - jednak pro občany ze zemí mimo EU. Pro občany EU a jejich rodinné příslušníky pouze platí ohlašovací povinnost, pokud na území ČR hodlají pobývat po dobu delší tří měsíců; zároveň mohou požádat o potvrzení k přechodnému pobytu, jehož cílem je usnadnit cizincům komunikaci s úřady. Občané EU rovněž nemusí žádat o povolení k zaměstnání, zaměstnavatel pouze podává informaci o zaměstnávání těchto osob místně příslušnému úřadu práce. Zásahem do kvality statistik občanů EU je i skutečnost, že přechodný pobyt, který je pro občany EU nárokový, má neomezenou platnost (včetně samotného průkazu), a to na rozdíl od potvrzení o trvalém pobytu, které se vydává na dobu 10 let, po níž lze platnost dokladu opětovně prodloužit.

Informace o možných typech pobytů cizinců jsou např. k dispozici na stránkách ČSÚ na následující adrese (www.czso.cz - Lidé a společnost - Cizinci v ČR - Počet cizinců v ČR - Související legislativa): http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-souvisejici-legislativa

Vnitřní stěhování: Změna adresy pobytu (viz výše) na území ČR. Změny bydliště uvnitř obce nebo uvnitř, resp. mezi urbanistickými obvody hlavního města Prahy se zde za stěhování nepovažují.

Zahraniční stěhování: Změna adresy pobytu osoby z ČR do ciziny nebo z ciziny do ČR. Platí pro občana ČR i cizince.

Obrat stěhování: Úhrn přistěhovaných a vystěhovaných za stanovenou územní jednotku za určité období (zpravidla za kalendářní rok). Počítá se za celý stát (součet počtu přistěhovaných do ČR a vystěhovaných z ČR) a za jednotlivé oblasti. Za kraj je obratem migrace součet počtu přistěhovaných do kraje a vystěhovaných z kraje, stejně tak za okres nebo za obec. Vždy jsou překročeny státní hranice ČR, jedná se tedy o pojem z oblasti zahraničního stěhování.

Objem stěhování: Počet případů stěhování uvnitř daného územního celku - např. uvnitř hranic ČR, pak jde o součet případů stěhování mezi všemi obcemi ČR (zpravidla seskupováno do podoby stěhování mezi kraji, příp. mezi okresy). Pojem je užíván pro popis vnitřního stěhování, zároveň však i pro celkový součet stěhování vnitřního (objem stěhování) a zahraničního (obrat stěhování).

Migrační saldo: Rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných ve zkoumaném územním celku. Převažuje-li počet přistěhovaných do územní jednotky nad počtem vystěhovaných, jde o kladné (pozitivní) migrační saldo (přírůstek); je-li naopak počet vystěhovaných vyšší než počet přistěhovaných, jde o záporné (negativní) migrační saldo (úbytek).

8. Kriminalita cizinců

Míra kriminality: Podíl odsouzených osob ze všech osob dané skupiny obyvatel k 31.12. daného roku.

Věkové kategorie:

- předproduktivní: tzv. dětská složka populace, ve věku 0–14 dokončených let (tj. mezi narozením a patnáctými narozeninami)
- produktivní: osoby v ekonomicky aktivním věku, ve věku 15–64 let
- postproduktivní: populace v důchodovém věku, 65 a více let